

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK
minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.
Pénz- és érték küldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)
a lap szellemi részét illető küldemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
czimzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

	1-1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-24
	széri hirdetéskor					
	ft	krft	krft	krft	krft	kr
1/16 lap	14	36	70	120	160	200
1/16 "	7	18	35	60	80	100
1/16 "	350	9	1750	30	40	50
1/16 "	175	450	875	15	20	25
1/16 "	90	225	440	750	10	1250

Többszöri hirdetésnél nagyobb kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor
a hirdetés megjelenik.
A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelte hirdetésé
számára.
Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főter gr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. 6. ftba számít-
tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

A vetőmagról.

(Vége.)

Némelyek ez állítást pusztán szédelésnek hajlandók tekinteni, mintán csakugyan kitűnt, hogy ily *mamia* buza czimen, méregdrágán vásárolt szemek a legmodernebb buzafajtákhoz tartoztak; mások ellenben a meggyőződés hevével védik, a szerintem is nagyon kétséges, több ezerévig csirképesen maradás lehetőségét.

Az ügy véglegesen még tisztázva nincsen. A piros lóhere 2—3 évig tartja meg csirkéességét, ennél korosabb magvak nem ritkán cserben hagynak.

Az olajos magvak a liszteseknél általában tovább tartják meg csirkéességüket; úgy látszik olajtartalmuk jobban és huzamosb ideig conserválja a csirát a kártékony külhatásoktól; de másrészt nagyon óvakodni kell, hogy olajos magvak meg ne fülledjenek, mi p. o. a repezénél igen könnyen történik, mihelyt vastagabb rétegekben tartjuk. Ilyenkor a megmelegedéssel s megpenészedéssel nem csak olajtartalma lényegesen esőkken, hanem csirkéességét is teljesen elvesziti.

Olajos magvak 2—12 évig tapasztaltatnak általában csirképeseknek. Repezét, mákot, káposztát bátran vethetünk 3 éves korukban; dinnye, tök és uborka magvak 3 évesnél fiatalabb korban nem kedveltek az elvetésre: a lent 5—6 éves korában szeretjük vetni csak, a dohány magot 9 éves korában is elvetjük.

A magkereskedésekből szerzett magvak ellen annyi panasz merül föl, minek folytán eléggé indokolt, hogy újabb időben a németek magvizsgáló kísérleti állomások létre hozásán is fáradoznak.

Eltekintve oly szándékos csalásoktól, midőn a herét porzóval, a luczernát komlos herével vegyítik stb. a magkereskedésekből vásárolt magvak csirkéességére is nagy a panasz. Nobbe tanár, ki e téren huzamosb ideig működött, e tekintetben tett tapasztalatainak eredményeként közelébb a következő kimutatást közlé:

Csirkéesség %-ban,	átlagban,	maximum,	minimum.
Rozsnál	93.0	100	86
Tengerinél	57.7	93	14
Fehérlóhernél	65.7	92	38
Korcsherénél	57.3	80	5
Lennél	69.9	99	20
Édes kömény	2.9	56	0
Kapornál	2.7	16	0

A csirkéességi arány a Királyhágón innen és túl valószínűleg nem leend kedvezőbb. Mit tegyen tehát a gazda ily eshetőséggel szemben? Lehetőleg maga természetesen vetőmagját. Kicsinyben a legszebb kalászból a legjava magvakat kiválogathatja. Nagyban egyenletes és inkább ritkás állású gyomment vetést tartson fönn vetőmag nyeresre; vagy a kalászból kipergett s a kazal tövéről összesöpört földes, de különben tiszta magot használjon fel e célra. A kukoriczánál csak a cső közepén levő szemeket alkal-

mazza, alsó és felső végét letördelvén. Különbösen Tisza László tapasztalása szerint magtörök buzát a szüret előtt is mindig csak oly palántáról kell törni, melyen 2—3 cső van, de ezek közül a java csövet választani.

A takarmány s czukorrépánál a szárhegyén levő magvak korántsem oly jók, mint az alsóbbak, melyek tehát külön leszedendők.

Luczernamag nyérésre a gyomtól tiszta, nem buja helyek választandók, a mag csak a második kaszálásnál szedessék.

De a gazdának nem szabad megfélekedni arról, hogy a saját termelésű magvak is részben vagy egészben csirképtelenek néha. Ez kivált a fűmagvakról s a csillagfűről áll, melyek csirképessége igen változó. —

Ez okból soha se mulasszuk el magvainkat elvetés előtt próbának alávetni. Szokásban van ugyanis a t ű z p r ó b a, melynél egy veresre tüzesített vaslapátra a megvizsgálandó magból néhány szemet szórnak, az oly magról, mely kipattan s perczegeve leugrik a lapátról, annak csirképes voltára, az olyanról pedig, mely zajtalanul elszenesedik s elhamvad, annak ellenkező tulajdonságára következtetvén. Magam azonban a v i z p r ó b á n a k, vagy is bármi módon kivitt csiráztatásnak elsőbbséget adok. Legegyszerűbb eljárás egy megolvasott magmennyiséget nedves itató papiros közé rétegezni s a nem csirázók számából a csirképtelenségi százalékot kiszámítani. Magvakat oly módon is csirázthatunk, hogy vízzel félig telt tányérkába kevés pamutot teszünk, s rajta elhelyezzük a megvizsgálandó magvakat; az edényt pedig oly helyre tesszük, hol 20—25° hőbehatásnak kitéve lévén, a víz langyos marad. Nehezen csirázó magot igen czélszerűen oly módon csirázthatunk, ha azt megnedvesített flanel darabok közé helyezzük s egy viasztafotta burokba dugjuk, nappal testünkön hordjuk, éjjel a vánkosunk alá tesszük. A magvak ez eljárás mellett folyvást 22—26° hőnek vannak kitéve, mely mellett még a kávémag is 8 nap alatt csirázik, a törökbuza már 86 óra alatt 1/2—1"-nyi gyököcskéket hajt.

Ha többféle magot egyszerre kívánunk csiráztatni: Nobbe készüléke igen ajánlatos! Ez egy négy-szegletű vagy gömbölyű, agyagfedővel befödhető agyag készülék, mely megfelelő elhelyezésben gömbölyű mélyedésekkel van ellátva. Ezekben helyeztetnek el a megnedvesített magvak, míg a szélső mélyedésekbe egy kis maró kali tétetik, hogy a csirázásnál kifejlődő

szénsavanyt megkösse. A készülékre aztán rátesszük a fedőt s időnként utána nézünk, közönséges szobahő mellett, mikor és mily mennyiségben csirázik egyik másik mag.

Ilyen, igen gyakorlati csirázató készüléket bármely cserepes jutányos áron (nagysága szerint 50 krtól — 1 frtig) elkészíthet; s hinni akarjuk, hogy lapunk t. olvasói mielőbb beszerzik maguknak, vagy legalább is a közönséges módon való csiráztatási próbát semmiféle vetés előtt el nem mulasztandják!

Dr. Rodiczky Jenő.

Gyümölcsseim.

IV. Almák.

(Vége.)

Skarlátpiros páratlan alma. (Scharlachrother-Nonpareil; Nonpariel écarlat.) Ejeles almafaj oltóvesszejét 1870-ben kaptam Oberdiecktől, Hannoverából s már 1871-ben bemutatná nálam termését a fáján. Gyümölcsei egyeztek Oberdieck leírásával s így fajam valódisága bizonyos. Leírása honi nyelvünkön még nem volt közölve.

Szármasa. Angol gyümölcsészek állítása szerint a múlt század vége felé földözöttetett föl Angolhonban egy vendéglő kertében. Fájának termékenysége s gyümölcseinek izletes volta mellett már ama tulajdonsága is eléggé biztosította számára az elterjedés lehetőségét, hogy ha fájáról későcskén szedik le, nem szokott fonnyadni, mint sok helyt a Régi páratlan alma szokott.

Érés ideje. Nov. febr.

Minősége. I. rendű.

Nagysága. Középnagy, néha kisebb is.

Alakja. Laposgömbölyű, szabályos termetű; zöme néha középtájára esik, s ekkor két vége felé egyenlően boltozódik, néha pedig száraz vége felé esik s ilyenkor hegyefelé szűkebben boltozott. Kelyhe félig nyílt vagy egészen nyílt; kisdéd, gyakran apró ránczos mélyedésben ülő. Szára elég erős, majd 1" hosszú, fás, majd ismét rövid, husos; többnyire tiszta, néha azonban finom rozsdával bevont falu mélyedésbe helyezett.

Szín e. Bőre finom, sima, bágyadtfényű; fáján sárgás fűzöld; értével sárga, mely színezet azonban jóformán el van takarva napos oldalán sötét skarlátpiros mosattal, árnyas oldalán ugyanily színű szakadozott csikokkal, pontozata apró, alig szembetűnő; némely gyümölcsökön rozsdás szemölcsök s néha itt ott rozsdafoltok is fordulnak elő.

Izlelése. Husa kissé zöldesfehér, meleg évjárással sárgásfehér, finom, igen leves, porhanyó fűszeres, czukros borizú. —

Fája. Elég élénk-növésű, korán és bőven termő; növényzetére nézve, mikép Oberdieck is megjegyzi, nagyon hasonlít a Régi páratlan alma és az Uj angol páratlan almafa növényzetéhez. Gulatának különösen alkalmas.

Vesszei. Hosszak, karcsuk, merevek, egyenest fölállók, fölfelé elvékonyodók; alul simák, pirosasbarnák; föl-

felé molyhosak; szembetűnő, fehér pontokkal elég sűrűn pontozottak; rövid levélközűek.

Levelei. Középnagyok, kerülékesek, vagy tojásdadok, hegyesek, laposak vagy völgyesek, csak kissé íveltek, homályos zöldek; fölül simák, fényesek; alul kissé molyhosak. Csipkázatuk apró, kettős hegyesfogu, szabályos. Levélnyele középvastag, a fától elálló, fehér molyhos; levélpálhái fonálidomuak vagy lándsásak s a levélnyel alatt rendszeren hátra hajlók.

Rügyei. Aprók, három szögűek, fához lapulók, sőtépirosak vagy fehérmolyhosak, elég szembetűnő sima ülőlapra helyezkedők.

Észrevétel. E faj edzettsége hazai éghajlatunk alatt még tanulmányozandó. Nálam a múlt 187¹/₂-diki télen a faján elfagyott; de róla tett szemzéseim a faiskolában mind épségben maradtak meg. Terjesztésre Oberdieck melegen ajánlja.

Leirói. Oberdieck, *Illustr. Handb. der Obstk.* IV. köt. 481. lap. Más külföldi gyümölcsészeti műben nem olvastam még leírását.

* * *

Téli arany parmén alma. (Winter-Goldparmäne; Reine des Reinettes; King of the Pippins.) Ama kimerítő, körülményes leírás mellett, melylyel Dr. Entz e gyümölcsfajt a kertészeti füzetekben (V. 1. l.) honi nyelvünkön a magyar közönségnek bemutatta; elégnék tartom itt Lucas többször idézett legújabb műve után rövid jellemzését közleni. „Nagy, szép, magasgömbalaku, tompahegyű téli alma; bőre sima, fénylő, aransárga, néha narancssárga; napos oldala számos karmazsinpiros csikokkal elborított; mosolygó szépkülsőjű; husa bágyadtfehér, igen finom, roppanó, kissé szilárd, bőlevű, igen nemes fűszerteljes cukros borizü.” Érik nov. febr. I. rendű. — Fája élénknövésű, edzett, korán és bőven termő. Késünk minden hozzájárulása nélkül szép gulafákat alkot. Magasabb fekvésű, hűvösebb légmérsékű vidékekre is alkalmas faj. Széles elterjesztésre méltó. (K. G. 1871. I. 170.)

* * *

Téli francia bór alma. (Graue, französische ReINETTE; ReINETTE grise d' hiver). Ezen almafaj 1871-ben termett nálam először. Első gyümölcssei után némi gyanum támadt fajam valódisága ellen; miért is összehasonlítás végett más hiteles helyről is meghozattam oltóvesszőkben. Most már határozottan biztos vagyok fajom valódiságában. — Közép nagy, lapos gömbalaku, néha kupos gömbalaku alma ez. Kicsiny, félig nyílt, sokáig zölden maradó; hol simakerekedésű, hol apró, laposdad emelkedésektől s ránczoktól körülvelt mélyedésben ülő. Szára erős, fás, molyhos; elég mély tölcseralaku üregbe helyezett. Bőre édestapintatu, olajsziúzöld, napos oldalon sárgás-zöld, gyakran szennyes pirossal színezett. Alapszíne azonban csak itt-ott tűnik elő tisztán; minthogy az egész gyümölcs hol sima, hol cserepes rozsdával egészen be van vonva. Husa sárgásfehér, vagy zöldessárga, igen finom, tömör, porhanyó; leve bő cukros, igen kellemes finom borizü. Érik decz. máj. I. rendű. — Fája erőteljes, edzett, termékenysége azonban

igen bizonytalan. Nedves földben gyümölcssei megrepedeznek; száraz, sovány földben aprók és izetlenek maradnak. Művelés alatt álló, termékeny agyagföldben legjobban diszlik. Nem a mi laza talajunkba való. Kinek kertje termékeny agyag földön van, bizvást és előnyösen tenyésztheti e fajt. (K. G. 1872. I. 157.)

* * *

Wilkenburgi rózsa alma. (Wilkenburger Währapfel.) Oltóvesszejét 1870-ben kaptam Oberdiecktől. A két éves próbaág, faján, annyi gyümölcsöt hozott az elmúlt nyáron, hogy egészen meggörbült terhe alatt. Gyümölcssei egyeztek Oberdieck leírásával s így fajam valódi.

Származása. Oberdieck születése helyén Wilkenburgban találtatott, hol „Währapfel“ név alatt volt ismeretes. Minthogy e német elnevezésnek semmi határozott értelme nincs: jónak láttam nyelvünkön fönnnebbi névre keresztelni. Ezt annál is inkább tehetém, minthogy e gyümölcs valóban a rózsalmák családjába tartozik.

Érés ideje. Január hóban kezdődik s fonnyadás nélkül pünkösdig is eltartható

Minősége. Teljes értékével tavasz felé I. rendű csemege gyümölcs. Házartási czélokra egész tél folytán megbecsülhetlen.

Nagysága. Középnagy.

Alakja. Változó, legtöbnyire magasnak látszó, noha szélessége töbnyire meghaladja magasságát. Zöme száraz vége felé esik, hol széles talpban végződik, hegye felé pedig kuposan fogy s elég keskeny csucsban végződik. Kelyhe nyílt, vagy csak félig nyílt, szűk mélyedésben ülő, honnan több, szabálytalan nagyságu, gyakran éles-ormós bordák huzódnak le a gyümölcsön s ennek termetét szabálytalaná teszik. Kelyhe rövid, fás, tág és mély üregbe helyezett, melynek falait néha sugaras rozsdá futja be.

Színe. Bőre finom, sima, fáján kissé hamvas, bágyadt sárgás-zöld, később élénk sárga; napos helyen nőtt gyümölcsök élénk karmazsin piros, szakadozott csikokkal és pettyekkel mintegy bemosvák úgy, hogy alapszínek csak itt-ott látszik ki; pontozata apró, alig szembetűnő s gyakran a bőr alól kifehérlő pettyekkel körítvék. Rozsdafoltok ritkán láthatók rajta; de feketés ragyafoltok gyakrabban.

Ízlelése. Husa sárgásfehér, finom, kemény, tavaszfelé azonban, ha jól megért, igen gyöngéd, porhanyó, leve, fűszerteljes cukros borizü. Magháza töbnyire nyílt tengelyű; fiókjaiban egészséges magvakat rejtő.

Fája. Erőteljes, edzett, korán és bőven termő. Szárlásának szabad, azaz nem kerített gyümölcsösökben is, igen alkalmas. Helyben nem válogat.

Vesszei. Hosszak, nyulánkak, fölfelé elvékonyodók, szennyes barnapirosak; csaknem egész hosszukban fehér molyhosak; szembetűnő fakó pontokkal sűrűn pontozottak.

Levelei. Középnagyok, vagy aprók, laposak, töbnyire tojásdadok; ugy alsó, mint felső lapok jellemzőleg fehérmolyhos; csipkázatuk sűrű, nagyfogu. Levélpálhái nagyok, lándsásak.

Rügyei. Jókora nagyok, szivalakuak, barnával ár-

nyalt fehér molyhosak, lapulók; elég kiemelkedő simaparkányos ülőlapra helyezkedők.

Észrevétel. E mosolygó szépszinezetű, kitünő és tartós téli almafaj megérdemli, hogy mindenütt elterjesszük; még Alföldünkön is.

Leirói. Oberdieck, Illustriertes Handb. der Obstk. I. 417 l. Egyebütt még nem olvastam leírását.

Azon gyümölcsök közé, melyek valódiságáról gyümölcsaik után is meggyőződtem, s melyeket e lapok t. olvasóival a főnebbiekben megismertetni szerencsés voltam, — még egyikét kevésbé értékes, de sokak által kedvelt gyümölcsféléit is elé kell számitanom. Ilyenek: a nagyobb városokban cukorbafozásra annyira keresett **C s e r e s z n y e a l m á k**. Ezekből kétfaj van birtokomban. Az egyik egy nagyobbka, szivalaku ropogós cseresznyéhez, a másik egy közönséges meggyhez hasonló nagyságu és alaku, vékony hosszuszáru gyümölcsöket termő, melyek mindketten virágzatuk gazdagsága és gyümölcsaik rikitó szinezeténél fogva angol kertek díszítéséül is szoktak használni. Alanya: vadalma magonc.

Birtokomban van a valódi Portugalli birs körte is, mely tagadhatlanul legszebb és legjobb a birsek között. Alanya: birs vagy körte magonc.

Birtokomban van kétféle naspolya is, melyek tenyésztésre leginkább ajánlhatók t. i. az Óriás naspolya és a közönséges kerti naspolya. Az elsőt gyümölcsjeinek nagysága, a másikat rendkívüli termékenysége teszi ajánlatossá. Alanya: naspolya, körte vagy galagonya magonc.

(A birsek és naspolyákról lásd: K. G. 1872. I. 179—180.) —

B e r e c z k i M á t é.

Védster a káposzta özöndék lepke hernyója ellen.

A múlt év folytatában ezen káposzta lepke — *Papilio brassicae* — hernyója annyira elözöndölte a kerteket és gyümölcsösöket, hogy terjeszkedésének meggátolására a lepke tojások, vagy a később megjelenendő hernyók leszedése által csak gondolni sem lehetett.

A kár, a mit így a hernyók a fejes és az olaszkáposztán s egyéb hasonló növényeken okoztak, oly jelentékeny volt, hogy általa ezen növények árai sokkal inkább fölemelkedtek, semmint azt az időjárás mostohasága okozhatta volna.

Sok ellenszert ajánlottak ugyan e csapás leküzdésére, de ezek nagyrésze sikertelen maradt. Legsikeresebbnek mutatta magát azonban a káposztás táblák nak kenderrel való körülültetése.

A kenderrel körülvetett táblákon a növényzetet a hernyó teljesen megkimélte, míg némi távolra ezektől a hernyók egész erővel folytatták pusztításukat.

A kendernek erős szaga visszatartja a lepkét, hogy tojásait a káposztára lerakja; a hernyók is, midőn pusztító műveket egyik helyen befejezvé, új helyet keresnek, a kenderrel körülvetett táblák ültetvényeikhez nem közelednek.

Ha a káposzta kihalántázása elég idejében történik, akkor a palántázás alkalmával az ágyak szélén 1—2 láb távolra a kendermagot is elduggathatjuk.

Ha ellenben a káposztát később ültetjük ki, akkor előre kell gondoskodnunk kender-palántákról, s azokat a káposztával együtt kiültetnünk, hogy akkoráig, midőn a lepke megjelenik, ami rendszeren július első napjaiban szokott beállani, már a kender is felemelkedjék, ami pedig nem történik meg, ha a késői káposzta ültetésnél a kenderet magról vetjük.

Igaz ugyan, hogy a hernyók csak némely évben lépnek föl nagy számban, de azért a káposztás táblákat kenderrel körülültetni minden évben tanácsos lesz, annál inkább is, mivel a kender is ad némi hasznot, anélkül hogy a káposztának terhére lenne. V.

A szőlőtő egy elődiéről.

Bod Károly ur Simontelkéről egy dudoros kinövésű szőlőtőt küldött be szerkesztőségünkhöz, hogy a dudoros kinövések okául szolgáló élődiék itt meghatározottassanak. B. K. ur kíséző soraiban oly véleménynyel van, hogy a *Phylloxera* lenne a szőlőtő bajának okozója, s körvonaloza leírja e rovarnak a szőlőtő különböző helyén s különböző időben való megjelenését, valamint tudatja e rovar irtására vonatkozó eddigi eljárását.

B. K. ur levelét azon indok folytán nem közölhetvén, miszerint kiindulási pontja téves, amennyiben a baj okozója nem a *Phylloxera*, — de ennek felismerése s meghatározása a megfelelő vizsgáló készülékek hiánya miatt, nem is állhat magán embernek módjában, — itt azon vizsgálat eredményét kívánjuk csak közölni, melyeket a szőlőtőn dr. Entz Géza egyetemi tanár ur végrehajtott.

A szőlőtőnek nem ugyan pusztító, de bizonyára káros élődiével ismerkedünk meg dr. E. G. tr. urnak itt egész terjedelmében közlendő leveléből.

T. s z e r k e s z t ő s é g!

A Bod Károly ur által Simontelkéről az „Erdélyi gazda“ szerkesztőségének beküldött káros szőlőtőket megvizsgálván, örömmel constatálhatom B. K. ur tévedését, a mennyiben a szőlőtőkön néhány példányban fellelt állatkák igen távol állanak a rettegett *Phylloxera* vastatrixtól. A kérdésben forgó mintegy tetünagyságu élődiék fénylő barnás sárgák s oly kemény testűek, hogy erősebb nyomásra hangoz pattanással pukkanak fel; hogy ezen állatkák igen távol állanak a *Phylloxera*tól, ezt a nem szakértő is igen könnyen felismerheti azon, hogy meglehetősen hosszú lábuiknak száma nem hat, mint a *Phylloxera*nál s a kifejlődött rovaroknál általában, hanem nyolcz, mint a póknál. Tudományos nevök: *Oribates vitis* (szőlőatka) s a mindenki előtt ismeretes pókkal együtt az izlábú állatoknak azon csoportjába tartoznak, melyet a Pankányok (*Arachnida*) osztálynak nevezünk; igen közeli rokonságban állanak vele az u. n. atkák (*Acari*), melyek közül, — legalább káros hatásuknál fogva, — legismeretesebbek azon parányi élődiék, melyek az ember és házi állatok bőrében fészkelve a rühcs-

ség elnevezése alatt ismeretes bőrbetegséget okozzák, továbbá a sajttatka, mely régi sajtban élődik s azt lassankint egészen lisztte őrlí, — még közelebb állanak a szőlőatkához azon kis élődiék, melyek tetvek módjára a bogarak hasát gyakran tömérdek mennyiségben lepik el, s melyeket a trágyadombok körül nyári estéken dongva repülő ganajturonyan alkalmilag talán már minden gazda észlelt.

A mi a szőlőatának a szőlőtőre való kártékonyságát illeti, ez még eddigéig csak igen töredékesen ismeretes. Én magam a múlt nyáron Ns. Paget János ur gyéresi szőlőjében egészen elsárgult lombozatu, kóros külsejű szőlőtők gyökerén, kis mennyiségben bár, ugyanezen atkának álcáit találtam s igen valószínű, hogy a leveleknek elsárgulása, valamint a B. K. ur által küldött szőlőtő rücskös, taplós kinövései, melyeknek repedéseiben ezen átkakat részint álcaállapotban, részint teljesen kifejlődve fellelém a szőlő nedveiből táplálkozó atkának tulajdonitandók.

Mindenesetre igen hasznos szolgálatot tenne B. K. ur, ha szőlőjében az atkák által meglepett szőlőtőkön előforduló káros változásokat tüzetesen tanulmányozva közölné, az atkák további tanulmányozására pedig a megtámadott szőlőtők rücskös kinövéseiből, a netalán elsárguló s hólyagos bibircsekkal szedett levelekből s a borszesz vagy pá-

linkába helyezett atkákból nagyobb mennyiséget bocsátana rendelkezésünkre.

Dr. Entz Géza,
m. k. egyet. ny. r. tanár.

Ezek után a tanár ur szerint e rovarnak a szőlőkben vitt szerepe még csak ezután lesz teljesen felderítendő. Ezen feladatnak kivitelére teendő munkákat két részre oszthatjuk: tisztán tudományos és gyakorlati teendőkre. Az előbbire nézve mentől több oly szőlőtő és levél beküldése válik kívánatossá, melyek ez élődtől megtámadtattak, hogy e rovarok fejlődése és életrendje tanulmányozható legyen. A gyakorlati részre nézve pedig óhajtandó, hogy a szőlőbirtokosok észleleteket tegyenek arra nézve, hogy a megtámadott szőlőtő mennyiben marad hátra fejlődésében s gyümölcséhezásában az egészségesektől, a szőlőszemek kifejlésére mily hatással van ezen rovar pusztítása, a szőlőtő élettartama mennyivel rövidebb a megtámadottaknál, végre ellenszereknek kísérlete e rovar irtására.

Hisszük, hogy ugy az előbbi, mint ez utóbbi teendőket szőlőbirtokosaink önérdékükben nem fogják elmulasztani s így a szőlészet terén való ismereteink egy ággal rövid idő alatt gazdagabbak leendenek.

V ö r ö s S á n d o r.

T Á R S A L G Ó.

Földmivelés,- ipar és kereskedelmi m. kir. miniszteriumtól. 5846. szám. — 1873.

A földmivelés, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium intézkedése folytán az allgauer szarvasmarha behozatalok ötödike fog közelebb eszközöltetni, melyre a gazda közönség azon megjegyzéssel figyelmeztetett, hogy az allgauer tenyészmárhát szerezni szándékozóknak ezuttal kedvező alkalom nyílik tenyészállatoknak, a legjobb forrásokból való beszerezhetésére. Ezen czélt előmozdítandó a ministerium a jelen behozatal alkalmára következőleg intézkedett:

Az allgauer szarvasmarha vásárlását Allgau-ban, és a szállítás felügyeletét a Bécs melletti penzinger vasut állomásig Méltóságos Berzeviczy Egyed ur, a szepesmegyei gazdasági egyesületnek a végből felkért elnöke fogja eszközölni, ki az eddigi négy behozatalnak is szíves intézője volt.

A penzinger állomáson az állatok úgy, mint az a múlt őszön eszközölt behozatal alkalmával is történt, sorshuzás utján fognak a megrendelők közt elosztatni, s azok által átvétetni.

A behozatalt lehetőleg megkönnyítendő, a ministerium azon megrendelőknek, kik ez iránt folyamodni fognak az állatok szállítási s egyéb mellékköltségeit a fennevezett penzinger állomásig megtéríti, úgy hogy a megrendelőket csak az állatoknak Allgau-ban fizetett eredeti vételára fogja

terhelni, valamint Penzinger-től az állatok rendeltetési helyéig leendő szállításának költsége. Ezen kedvezmény azonban csak az első száz darab állat megrendelői számára szorítkozik. Az ezen kedvezmény érdekében szükséges kérények május 20-káig a fennevezett ministeriumhoz intézendők.

A megrendelések, úgy minden a hozatalra vonatkozó kérdések Berzeviczy Egyed cs. és kir. kamarás, a szepesmegyei gazdasági-egylet elnökéhez (Szepes-Nagy-Lomniczán) legfeljebb május hó 25-kéig intézendők. A vétel június hó első felében fog történni. A megrendelők által beküldendő pénz összegek megközelítőleg a következők:

Hágó képes bikáért	250 frt.
Fiatall bikáért	150 frt.
Nehezebb fajta jó fejős tehénért	320—400 frt.
Könnyebb " " "	220—280 frt.
Nehezebb fajta üszőért	300—350 frt.
Könnyebb " " "	220—250 frt.
Egy éves üszőkért	120—170 frt.
Borjukért	100 frt.

Ezen magas árak részint az állatok keresett volta, részint azok kitünő tulajdonai folytán elismert értékükben találják magyarázatukat. Az eddigi hozatalok alkalmával bejött állatok vevőitől teljesen kielégítő jelentések érkeztek, melyek szerint az állatok úgy az égaljt, mint a takarmányt jól megszokják, kitünő tejelési képességgel bir-

nak, s e mellett ivadékaik, mint tenyészállatok igen jó áron elkelnek. Ezen jelentések összefoglalva a gazda község tájékozása céljából legközelebb közzé fognak tétetni.

Az eddigi megrendelők: a szepesmegyei gazdasági egyesület 12 állatra, a trencsénmegyei gazdasági egyesület, 8—10 bikára. A későbbi megrendelések szinte köztudomásra fognak hozatni.

Budapesten, 1873. Ápril hó 26-án.

A minister megbízásából:

M a j o r,
ministeri tanácsos.

Értesítés

a bécsi világiállítás alkalmával eszkiözlendö időszaki kiállítások és kísérletekröl.

A bécsi nemzetközi kiállításon a földmivélés ügyét érdeklö idöszaki különleges kiállítások és kísérletek sorrendje a következöleg lett megállapítva:

1. Május hó 1—10. Elsö virágkiállítás és melegházi gyümölcs.

2. Május hó 31—Junius 9. Szarvasmarha-, juh-, sertés-, kecske-, szamár-kiállítás.

3. Junius 15—25. Második virágkiállítás, bogyós gyümölcs és cseresnye.

4. Junius 23—26. Gép- és eszközkiállítás:

a) Kapás növény mivélö eszközök, melyek burgonya, takarmányrépa, hüvelyesek és tengeri vetésekben fognak kísérlet és bírálat alá vétetni.

b) Gyökönvény- és szecs-kavágó gépek, zúzók és darálók, morzsolók, olaj-pogácsazúzók, és pedig kézi-, ló- és gőzerövel hajtottak.

5. Junius 27—julus 2. Mindennemü arató és kaszáló gépek, széna-forgatók és gereblyék kísérlete.

6. Julius 14—18. a) Gőzeke-munkák megkezdése.

b) Cséplögépek, szalma-elevatorok, rosták, kézi-, ló- és gőzeröre, melyek buza, rozs és árpával lesznek kísérlet alá véve.

7. Julius 21—25. a) Gőzeke munkák.

b) Közönséges ekék, gyp- és szántóföldeken.

c) Vetögépek.

d) Fogas boronák és hengerek.

A 4, 5, 6 és 7-el jegyzett gép- és eszközkiállítások a Bécsből 4 mérföldnyire esö, az osztrák államvasut siebenbrunni állomása fellett fekvö Leopoldsdorf nevezetü birtoktesten történnék, hol az e célra szükséges szántóföldek, vetések és terménykészletek fenntartvák. Szükség esetén a kísérletek a Bécsből 2 mérföldnyire esö Gutenhofen is (osztrák államvasut Gutenhof-Velm állomása) fognak megtartatni.

8. Augustus 20—30. Harmadik virágkiállítás; szilva és korai körték.

9. September 18—23. Negyedik virágkiállítás; szilva, öszi körte és almák.

10. September 18—27. Ló, szárnyasállatok, kutyák és halak kiállítása.

11. September 21—23. Nemzetközi löverseny.

12. Oktober 1—15. Fa- és szölö-iskolák terméncinek kiállítása.

13. Oktober 4—6. Vadak kiállítása.

14. A czukorrépa-mivélö eszközökre kitüzött nagyerékü díjakért való versenyek, valamint —

15. A nemzetközi gazdasági gyülés —

16. A földmivélésre nézve hasznos madarak általma érdekében tartandó nemzetközi gyülés — határnapjai még megállapítva nincsenek.

Budapesten, 1873. május hó 1-jén.

A minister megbízásából:

M a j o r,
ministeri tanácsos.

LEVELEZÉS.

Aranyosi vidékröl, ápril 30-án 1873.

A régi példabeszéd, „hogy a farkas nem eszi meg a telet, vagy ha megeszi, tavaszra kiokádja“ bizonyára nem szöfiabeszéd, nem is leszarmazott elöitélet, az erdélyi éghajlati viszonyok ismeretéböl van meritve.

Az is régi dicitium, s még sem üress ráfogás, hogy „a míg a szarka szárnyára nem bocsátotta fiait, nem tanácsos a jó bélélt ruhát levetni, s a szölöne se ártana éjszakára bármely vékony köpenyeg.“

A rendes idejében kimaradt tél, keserves kárunkkal használja fel elévülhetlen jogát. Lám ápril 28-án a vidéki hegyek csak nem derékig hóval lepve tüntek elénkbe, s a nyugotröl eddig langyoson fuvó szél megkérgesedve 29-re viradólág egy fokú, 30-án 2 fokú fagyot és dért hozott nagy rémületére a szölö s kerti gazdáknak. Az elsö napi dért még csak kiheverte volna a töke, de az utöbbi fellette érzékeny rombolásokat hagyott hátra kertekbe és szölökbe. A gyümölcsfa termése állotta ki legkisebb kárral a csapást.

Még nagyobb csapás a szölösgazdára az, hogy a termö vesszö rügyei közöl nagy rész vakon maradt. Egyik hegyen egy harmadát, másön felét vesztették el megvakosodás miatt a remélhető termésnek. Másik szinte baljosalatu tény, hogy a fakadó rügyekből gyenge, vézna és törékeny hajtások bujnak ki szokottnál silányabb gerezdecskéekkel. —

Mi okozhatta a termövesszök megvakulását, alig tudjuk elfogadható okát találni. A vesszök érettek voltak, fedés jó idö s száraz földbe történt, a tél szelid és enyhe, onos esök nem uralkodtak, s tavaszi fagyás sem akadályozta a természetes fejlödést. Ha nem tévedünk a csak nem nyolcz hónapig tartó szárazság, mely néhol 3—4 lábnyi mélységben észlelhető volt, meritette ki a töke életerejét, s detruálta termöképességét.

Elég az, hogy ezen a vidéken a legjobb auspiciumok mellett is, mennyiségileg csakis közepes termésre számíthatunk, ma t. i. mikor még 25 napi idököz van Orbán napig, melytöl nem csak a szász, de a magyar szölész is méltán szokott rettegni.

Az őszi vetések jó reménnyel diszlenek, a tavaszi vetés szinte örvendetes fejlődésnek indult, s a hosszas szárazság után tulon-túl omló esőzés a takarmány termésre is jó kilátást nyújt.

A napszám ára a mult évivel egybe hasonlítva, mérsékeltnek mondható; étellel 30—40 kr., anélkül 70—80 kr., de tartunk tőle, hogy az élelmi cikkek példátlan drágasága miatt ma holnap elérí mult évi magaslatát, csak hogy túl ne szökje.

Aranyosi.

EGYVELEG.

* A bécsi kiállítási helyiségekbe való levelezés tárgyában értesítjük a kiállító és érdeklődő közönséget, hogy a bécsi postaigazgatóság közleménye szerint a közkiállítás tartamára a világtárlati épületben egy külön posta-hivatal lesz felállítva; — mely feladás, és leadással fog foglalkozni. Ennek folytán a közkiállítás ideje alatt a világtárlati épületbe szóló levelek és küldemények — „Bécs világtárlati épület“, vagy „Wien, Ausstellungsplatz „megjegyzéssel ellátva adandók fel a postára. —

* Miképen tartható el a hus sokáig friss állapotban? Ugy, ha azt besózva, egy edénybe légmentesen elzárjuk. Szép, tiszta és friss husdarabokat (természetesen csont nélkül) kellően besózva, egy e czélra szánt edénybe rétegenként egymás fölé rakunk, oly formán, hogy se a husdarabok között, se fölül üres tér ne maradjon; ekkor az edényt elzárjuk és a pinczébe tesszük, hol annak helyét eleinte naponkint, később pedig minden második, harmadik napon változtassuk. Ily módon főképp friss szalonna és sertésus kitünően eltartható. Így a karácson táján leölt sertések husát még augusztusban is tökéletesen friss állapotban élvezhetjük. A hus kinézése friss és tiszta fehér; ize igen jó, anélkül, hogy valami rossz mellék ize volna. Ha azonban az edényt egyszer felnyitjuk, többé a hus nem áll el soká, mivel felnyitás alkalmával levegő fér hozzá; e miatt a hus gyorsan elhasználandó. Ajánlatos tehát, hogy az ily hus eltartó edények háztartásunk szükségleteihez legyenek mérve. Ezen eljárás, melyet a legegyszerűbb gazdasszony is követhet, Felső-Ausztriában néhány év óta igen el van terjedve. (Gy. m.)

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozsa	zab	török buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
Á r a k r a j e z á r o k b a n .										
Kolozsvár	május 8.	770—790	540—556	440—460	176—184	360—380	165	120	1200	25
Nagy-Várad	ápril 29.	520—680	440—480	400—420	140—170	300—320	190	110	1000	26
Maros-Vásárhely	május 1.	595—644	445—488	425—470	166—210	—	220—240	150—170	1300	22
Károly-Fehérvár	május 3.	645—650	570—575	478—482	170—175	—	110—120	80—90	1200	20
Nagy-Szeben	ápril 29.	680—733	560—613	447—487	173—200	400	100—105	70	700	22
Brassó	ápril 28.	644—720	555	418—434	168—175	316	—	—	—	22
Besztercze	május 6.	680—760	500	560	160	—	120—160	80—130	750	20
Nagy-Enyed	május 1.	688—715	565—578	425—475	150—163	—	210—220	60—70	1100	20
Szamosujvár	május 5.	640—720	480—560	380—400	140—160	—	180	50	1200	20
Deés	május 6.	680—720	600—640	460—500	160—170	—	190—200	75—100	800	20
Torda	mart. 22.	632—700	480—520	440—460	150—160	—	165—170	70—100	1400	22

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 77 — frt 50 kr. Ezüst árkelet 108.—

Bécsi marhavásár: Felhajtattott összesen 3625 drb. hizó ökör, a forgalom, a nagyobb szükséglet miatt, élénk; árak: gallicziai 33³/₄—35³/₄ frt, magyar 33¹/₄—36 frt, német hizó ökör 34—36 frt, a vágósúly mázsája.

(v.) A tyuktetvek elűzésére legalkalmasabb szernek a kénvirágport mondják, melyvel a tyukokat egy bors, vagy paprikatartó eszköz segítségével behintjük, s a felhintett pórt a tyukok tollazata alá és közé bedörzsöl-tetjük. Igaz, hogy ez alatt az alkalmatlan férgek a dörzsölést végző munkás kezére is átmennek, de azokat egyszerű hidegvizzel mosás által eltávolíthatja. E kénvirágport minden hátrány nélkül lehet a kis csirkéknél is alkalmazni. —

TARTALOM: A vetőmagról.— Gyümölcsseim (vége)— Véd-szer a káposzta özöndék lepke hernyója ellen.— A szőlőt egy élődiéről.— **Társalgó:** Földmívelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministeriumtól.— Értesítés a bécsi világiállítás alkalmával eszközözendő időszak kiállítások és kísérletekről.— Levelezés.— Egyveleg.— Piaczi árak.— Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**
Főmunkatárs: **VÖRÖS SÁNDOR.**

Hirdetések.

Jelzálog kölcsönök.

Telekkönyvezett földbirtokokra 5000 forinttól kezdve a legmagasabb összegig 6% kamattal 1% törlesztésre illetőleg 7%-al 32 év alatt teljes törlesztés mellett (a visszafizetés előbb is bármikor teljesíthető) a leggyorsabban eszközöl

a hatóságilag engedélyezett általános ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda
Kolozsvárt, óvár, bástyauteza 6. sz.

Értekezhetni naponta délután 1—4 óráig.

(3.)

(15—48.)

Eladó szőlővesszők.

Gróf Mikó Imre ur ö nmlga oláh-szilvási jóságában, gazdatiszt Albert Lajosnál (utóposta Felvincz) még kapható 10,000 drb. ültetni való Semillion vessző, ezere à 20 frt. Marosujvári jóságában pedig, borász Fodor Györgynél, (utóposta Felvincz) alexandriai muskotály 2000 drb. vessző, ezere à 10 frt. Trámini 1000, à 5 frt. Furmint 4000, ezere à 5 frt. és Bakator 5000, ezere à 4 frt. — (10.) (1—3.)

VICTORIA

bitosító társaság Kolozsvártt

(alapítva 1865-ben)

(1)

melynek biztosítéki alapja az 1871-ki zárlat szerint törzs- és tartalék tőkében s évi bevételekben

(8—24)

5 millió.

Biztosításokat fogad el

Tűz-, jég-, szállítási károk ellen, úgy az ember életére.

Az épület-biztosítási osztálynál kiváló figyelembe ajánlatnak a Victoria által életbeléptetett társasárvai vagyon és egyházi biztosítás, mire nézt külön, rendkívül kedvezményes díjszabások vannak megállapítva. Házberendezések, mint: butor-, fehér-, ágy-, ruhanemű stb. különös kedvezményben részesülnek a biztosításnál. Ezeket kívül is biztosítás nyújtatik mindennemű lak- és gazdasági épületekre, gyárakra, malmokra, vasuti építkezésekre, kereskedelmi raktárakra, boltban levő cikkekre, nyers és feldolgozott anyagokra, szabadban és fedél alatt levő gabona és széna takarmányokra, — tűz, villámcsapás, robbanás és kihurczkolódás veszélye ellen.

Egyszersmind felhivatik a t. közönség életbiztosítási ajánlatait is a Victoriánál tenni meg, mely minden irányu módozataiban a legnagyobb előnyöket nyújtja.

Életbiztosítási példa:

Halálesetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja:

a biztosító

20 — 30 — 40 — 50 éves

korában kezdőleg

34 frt 60 kr. 45 frt 40 kr. 63 frt 40 kr. 95 frt 20 kr.

Ezeket kívül minden módozatok, mint halálesetben fizetendő tőkék, a biztosítónak még életében fizetendő tőkék, gyermekek számára nevelési kiházasítási vagy térbeszemelési tőkék, nyugdíj vagy életjáradék összegek, temetkezési költségek biztosítása, úgy túlélési csoportokba beállítás is elfogadtatik, mindnyája kedvezményes díj s a nyereményben 5% részesülés mellett.

Előforduló károk, azonnal becsületnek és rendeztetnek.

Bővebb felvilágosítással, átnézeti könyvekkel, a díjak iránti tájékozással szolgálnak a társasági felügyelők s a „VICTORIA” biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.

Wagner.

Szász.